

ความเชื่อมโยง (Connectivity)

- ความเชื่อมโยง หรือ Connectivity เป็นเครื่องมือสำคัญของการบูรณาการทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ภูมิภาคสามารถตอบรับกระแสโลกาภิวัตน์และภาวะพึ่งพาซึ่งกันและกัน (globalization and interdependence) ได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันทั่วทั้ง โดยความเชื่อมโยงแบ่งออกเป็น 3 สาขาหลัก ได้แก่

(1) ความเชื่อมโยงทางกายภาพ เช่น การสร้างถนน รางรถไฟ สะพาน ท่าเรือ ท่าอากาศยาน และอื่น ๆ เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์

(2) ความเชื่อมโยงทางกฎระเบียบและการพัฒนา เช่น การปรับปรุงกฎระเบียบการขนส่ง ศุลกากร ตรวจคนเข้าเมือง การค้าและการลงทุน ให้สอดคล้องกัน

(3) ความเชื่อมโยงระดับประชาชน เช่น การท่องเที่ยว การสนับสนุนให้ประชาชนสามารถเดินทางไปมาหาสู่กันได้สะดวก การสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชน รวมถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะและขีดความสามารถสอดคล้องกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (ASEAN Connectivity)

- ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 15 เมื่อเดือนตุลาคม 2552 ที่ชะอำ-หัวหิน เห็นชอบกับข้อเสนอของ ไทยเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องการเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (“enhancing” ASEAN Connectivity) เพื่อให้ประชาคมอาเซียนเป็นประชาคมที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน โดยที่ประชุมดังกล่าว ได้ออกแถลงการณ์ว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน รวมทั้งได้จัดตั้งคณะทำงานระดับสูงว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (High Level Task Force on ASEAN Connectivity - HLTF-AC) เพื่อจัดทำแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (Master Plan on ASEAN Connectivity - MPAC) โดยในส่วนของไทย คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแต่งตั้ง ออท. ประดาบ พิบูลสงคราม เป็นผู้แทนไทย ใน HLTF-AC

แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (Master Plan on ASEAN Connectivity - MPAC) ฉบับแรก

1. แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน หรือ Master Plan on ASEAN Connectivity (MPAC) เป็นกลไกและกรอบแนวทางการขับเคลื่อนความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน โดยที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 17 เมื่อเดือนตุลาคม 2553 ที่กรุงฮานอย ได้ให้การรับรอง MPAC ฉบับแรก (ค.ศ. 2010 - 2015) เพื่อใช้เป็นพื้นฐานการเชื่อมโยงภายในอาเซียนและไปสู่ภายนอกอาเซียนต่อไปในอนาคต

2. MPAC 2010 มุ่งขยายความเชื่อมโยงที่มีอยู่แล้วในภูมิภาค โดยเน้นการจัดการกับ “missing links” ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ (1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งครอบคลุมการคมนาคมขนส่งหลายรูปแบบและระบบโลจิสติกส์ (2) การปรับแก้กฎระเบียบด้านการค้าและการลงทุนให้สอดคล้องกัน เพื่อสนับสนุนการสร้างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีการไหลเวียนของการค้า การลงทุน และการบริการที่เสรี การพัฒนาฐานการผลิตและห่วงโซ่อุปทานร่วมกัน และการเคลื่อนย้ายของแรงงานที่ส่งเสริมให้เศรษฐกิจของภูมิภาคเจริญเติบโต และเป็นประโยชน์ต่อประชาชนอาเซียนโดยรวม (3) การสนับสนุนให้ประชาชนไปมาหาสู่กันได้สะดวกและสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนผ่านการแลกเปลี่ยนด้านการศึกษา วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว

3. อาเซียนได้จัดตั้งคณะกรรมการประสานงานอาเซียนว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในภูมิภาค (ASEAN Connectivity Coordinating Committee - ACCC) เพื่อทำหน้าที่ติดตาม กำกับดูแล ผลักดัน และประเมินความคืบหน้า รวมทั้งระดมทุนในการดำเนินการตาม MPAC โดยประสานงานกับผู้ประสานงานของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน (national coordinators) องค์กรเฉพาะสาขาของอาเซียน (sectoral bodies) คู่เจรจาของอาเซียน และองค์กรระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการ ACCC ประกอบด้วยผู้แทนจากประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ (ผู้แทนถาวรประจำอาเซียน) และมีการประชุมร่วมกันปีละ 3-4 ครั้ง

4. ในปัจจุบัน ACCC มีกลไกหารือกับคู่เจรจาของอาเซียน ได้แก่ ญี่ปุ่น จีน สาธารณรัฐเกาหลี อินเดีย และสหภาพยุโรป นอกจากนี้ ที่ประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit - EAS) ครั้งที่ 6 เมื่อเดือน พ.ย. 2554 ที่บาหลี อินโดนีเซีย ได้ให้การรับรอง Declaration of the 6th East Asia Summit on ASEAN Connectivity และที่ประชุมสุดยอดอาเซียนบวกสาม สมัยพิเศษ เมื่อเดือน พ.ย. 2555 ที่กรุงพนมเปญ ได้ให้การรับรอง Leaders' Statement on ASEAN Plus Three Partnership on Connectivity

Master Plan on ASEAN Connectivity 2025 (MPAC 2025) ฉบับปัจจุบัน

1. ACCC ได้จัดทำแผนแม่บท ฉบับที่สอง (Master Plan on ASEAN Connectivity 2025 - MPAC 2025) ตามมติที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 25 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2557 ซึ่ง ACCC เห็นพ้องให้ใช้ MPAC 2010 เป็นพื้นฐานในการพัฒนาแผนแม่บท ฉบับที่สองดังกล่าว โดยหลายประเทศเห็นว่าแผนแม่บทฯ ค.ศ. 2025 ควรเน้นประเด็นที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง (pragmatic) ทั้งนี้ ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 28 เมื่อเดือนกันยายน 2559 ที่เวียงจันทน์ ได้ให้การรับรองแผนแม่บทฯ ค.ศ. 2025 เรียบร้อยแล้ว

2. MPAC 2025 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงาน 5 ด้าน ได้แก่

2.1 โครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพิ่มการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐและภาคเอกชนในแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน (2) ส่งเสริมการประเมินผลและการแบ่งปันแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านผลิตภาพของโครงสร้างพื้นฐานในอาเซียน และ (3) เพิ่มการใช้ต้นแบบของการพัฒนาเมืองอย่างชาญฉลาดในอาเซียน

2.2 นวัตกรรมดิจิทัล มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีของ MSMEs (2) สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนผ่านนวัตกรรมดิจิทัล (3) พัฒนาข้อมูลแบบเปิดในประเทศสมาชิกอาเซียน และ (4) สนับสนุนการบริหารข้อมูลระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน

2.3 โลจิสติกส์ไร้รอยต่อ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ลดค่าใช้จ่ายของห่วงโซ่อุปทานในแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน และ (2) พัฒนาความเร็วและความน่าเชื่อถือของห่วงโซ่อุปทานในแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน

2.4 ความเป็นเลิศด้านกฎระเบียบ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างความสอดคล้องหรือการยอมรับร่วมกันของมาตรฐาน ความสอดคล้อง และกฎระเบียบข้อบังคับทางเทคนิคสำหรับผลิตภัณฑ์ในกลุ่มหลัก และ (2) ลดมาตรการที่มีใช้ภายในซึ่งบิดเบือนด้านการค้าในประเทศสมาชิกอาเซียน

2.5 การเคลื่อนย้ายของประชาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ส่งเสริมให้สามารถเดินทางระหว่างกันภายในอาเซียนได้ง่ายขึ้น (2) ปรับสมดุลของอุปสงค์และอุปทานของทักษะในอาเซียน และ (3) เพิ่มการเคลื่อนย้ายนักศึกษาอาเซียน

พัฒนาการล่าสุด

1. คณะกรรมการประสานงานอาเซียนว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในกลุ่มภูมิภาค (ASEAN Connectivity Coordinating Committee - ACCC) ได้จัดการประชุม ACCC Stand-Alone Meeting on MPAC 2025 Implementation Arrangements เมื่อวันที่ 10 ม.ค. 2560 ณ กรุงจาการ์ตา โดยมีมติกำหนด Co-facilitators สำหรับยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ดังนี้

- โครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืน : มาเลเซียและฟิลิปปินส์
- นวัตกรรมดิจิทัล : อินโดนีเซียและสิงคโปร์
- โลจิสติกส์ไร้รอยต่อ : สเปน, ลาว และไทย
- ความเป็นเลิศด้านกฎระเบียบ : บรูไนและกัมพูชา
- การเคลื่อนย้ายของประชาชน : เมียนมาและเวียดนาม

2. กระทรวงคมนาคมรับที่จะเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในฐานะ Co-facilitator ของยุทธศาสตร์ โลจิสติกส์ไร้รอยต่อ เพื่อให้การกำกับทิศทางเชิงยุทธศาสตร์และนโยบายสำหรับการดำเนินยุทธศาสตร์ที่ไทยได้รับมอบหมายให้เป็นไปตาม MPAC 2025 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด รวมทั้งรับทำหน้าที่

ควบคุมการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์โครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืน (Lead Implementing Body for the Strategic Area of Sustainable Infrastructure)

3. ตามที่นายกรัฐมนตรีร่วมกับผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้รับรองแผนแม่บทด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน ค.ศ. 2025 (MPAC 2025) ในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 28 ที่เวียงจันทน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในฐานะประธานคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติได้มีคำสั่งที่ 12/2560 ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2560 แต่งตั้งคณะกรรมการว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนขึ้น โดยปลัดกระทรวงคมนาคมเป็นประธานคณะกรรมการฯ โดยมีกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ เป็นฝ่ายเลขานุการฯ เพื่อเป็นกลไกภายใต้คณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติในการผลักดันให้มีการปฏิบัติตามแผนแม่บทดังกล่าว โดยคณะกรรมการฯ จะจัดประชุมเป็นระยะ ๆ เพื่อติดตามความคืบหน้าของการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ของไทยตามแผนแม่บทฯ และรายงานผลต่อคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติต่อไป

4. เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2560 ได้มีการจัดประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 1 ที่ประชุมรับทราบถึงการที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยกับประชาคมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเชื่อมโยงระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน โดยนายกรัฐมนตรีได้ย้ำถึงที่ตั้งของประเทศไทยที่เป็นแกนกลางของอาเซียน และเป็นจุดเชื่อมต่อกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ ในโอกาสเดียวกัน ที่ประชุมได้พิจารณาและมีมติมอบกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานงานภาพรวมของการดำเนินงานตาม MPAC 2025 ในระดับประเทศ (National Coordinator) โดยประสานงานอย่างใกล้ชิดกับกระทรวงคมนาคม รวมทั้งร่วมกันกำหนดหน่วยงานหลักดำเนินงานในแต่ละยุทธศาสตร์ของ MPAC 2025 (National Focal Points)

5. หน่วยงานหลักดำเนินงานในแต่ละยุทธศาสตร์ของไทยภายใต้ MPAC 2025 (National Focal Points) มีดังนี้

- 5.1 ยุทธศาสตร์โครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืน : กระทรวงคมนาคม
- 5.2 ยุทธศาสตร์นวัตกรรมดิจิทัล : กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
- 5.3 ยุทธศาสตร์โลจิสติกส์ไร้รอยต่อ : กระทรวงคมนาคม
- 5.4 ยุทธศาสตร์ความเป็นเลิศด้านกฎระเบียบ : กระทรวงพาณิชย์
- 5.5 ยุทธศาสตร์การเคลื่อนย้ายประชาชน : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

6. ล่าสุด มีการประชุม ASEAN Connectivity Coordinating Committee (ACCC) ครั้งที่ 1/2017 ระหว่างวันที่ 20-22 มีนาคม 2560 ณ เมืองโซโล อินโดนีเซีย ซึ่งคณะผู้แทนไทยได้แจ้งเรื่องการกำหนดหน่วยงานทำหน้าที่ประสานงานระดับชาติ (National Coordinator) และหน่วยงานหลักในแต่ละยุทธศาสตร์ (National Focal Points) ของไทย

กองเศรษฐกิจ
กรมอาเซียน
เมษายน 2560